

CALENDAR TEATRAL

IANUARIE

- 9 ianuarie** – 140 de ani de la moartea scriitorului **Alexandru Depărățeanu** (n. 25 februarie 1834). A scris poezii erotice (*Doruri și amoruri*), bucolice și social-umanitariste, precum și drama istorică în versuri *Grigore-Vodă – domnul Moldovei*.
- 14 ianuarie** – În urmă cu 30 de ani avea loc la Teatrul Național din Cluj premiera cu piesa **A douăsprezecea noapte** de W. Shakespeare – un spectacol de referință în cariera regizorului Aureliu Manea. Din distribuție au făcut parte Dorel Vișan, Anton Tauf, Elena Caragiu, Anca Neculce Maximilian ș.a.
- 17 ianuarie** – 5 ani de la moartea **Ioanei Mărgineanu** (n. 30 mai 1931), personalitate teatrală cu o bogată activitate pedagogică (profesoară la I.A.T.C. „Ion Luca Caragiale“ din București) și autoare a mai multor volume de istoria și teoria teatrului.
- 21 ianuarie** – 120 de ani de la nașterea pictorului-scenograf **Traian Cornescu** (m. 6 februarie 1965). Format în preajma lui Luchian și trecut prin rigoarea școlii müncheneze de pictură la care se califică, bun cunoscător al legilor perspectivei și dramatic prin cromatică, legat de tradiție printr-un anume lirism al inspirației și prin tehnica interpretativă, primul scenograf al Teatrului Național din București, Traian Cornescu, se dovedește deschis inovațiilor; primele colaborări cu Soare și, mai târziu, cu Ion Sava îi atestă un fond artistic de largă disponibilitate. Dintre spectacolele reprezentative pentru scenografia acestui pictor pot fi amintite – în regia lui Paul Gusty: *Noaptea regilor* (1921) și *Femeia îndărătnică* (1924) de Shakespeare, *Puterea întunericului* de Tolstoi (1922), *Hedda Gabler* de Ibsen (1923); în regia lui V. Enescu: *Apus de soare* de B. Șt. Delavrancea (1936), *Nora* de Ibsen (1921), *Hernani* de V. Hugo (1943); în regia lui Soare Z. Soare: *Don Quijote* după Cervantes (1925), *Lulu* de Wedekind (1925), *Troilus și Cresida* (1936) și *Hamlet* (1941) de Shakespeare; în regia lui Ion Șahighian: *Pădurea spânzuraților* după Rebreanu (1937), *Poveste de iarnă* de Shakespeare (1937), *Castiliana* de Lope de Vega (1942); în regia lui Ion Sava: *Șase personaje în căutarea unui autor* de L. Pirandello (1938), *Îngerul a vestit pe Maria* de P. Claudel (1939). A mai colaborat cu regizorii Fernando de Cruciatti: *Nostra Dea* de Bontempelli (1942), *Mincinosul* de Goldoni (1943) și P. Mundorf: *Maria Stuart* de Schiller (1943).
- 24 ianuarie** – 100 de ani de la nașterea actorului de teatru și film **Grigore Vasiliu-Birlic** (m. 14 februarie 1970). Numitorul comun al stilului său de joc pe scenă și pe ecran este enormitatea comicului obținut din împingerea defectelor de caracter ale personajelor până la șarjele cele mai expresive. Rolurile create reliefează o vervă interpretativă potențată caricatural, iar în amplitudine și accent, chiar polemica, brutală. Comicul lui Birlic este puternic marcat de „arhaismul“ ludic de esență populară – savuros, colorat, viu, satiric înainte de toate. Ca actor de teatru face dovada unui joc inventiv în marile roluri comice ale dramaturgiei naționale și universale: în *O scrisoare*

pierdută, *Conul Leonida față cu reacțiunea*, *Mielul turbat*, *Avarul*, *Revizorul*. Repertoriul cinematografic al actorului aparține cu prevalență ecranizărilor după Ion Luca Caragiale (*Telegrame*, *Două lozuri*, *D'ale carnavalului*, *O scrisoare pierdută*).

27 ianuarie – 20 de ani de la moartea teatrologului și prozatorului **Ioan Massoff** (n. 4 iunie 1904), autor al mai multor biografii (realizate independent sau în colaborare) ale marilor actori: *Matei Millo și timpul său*, 1939; *Viața lui Tănase*, 1947; *Viața lui Tony Bulandra*, 1949; *Maria Ventura*, 1966; *Petre Liciu și vremea lui*, 1971; *Ion Iancovescu sau neliniștea unui actor*, 1979 ori ale unor personalități ce au excelat în teatrul liric. Devotamentul exemplar față de fenomenul teatral a marcat puternic toate cărțile lui Massoff, dar este cel mai bine ilustrat de vasta abordare istorică din *Teatrul românesc*, 8 volume (1961–1981).

FEBRUARIE

3 februarie – 80 de ani de la nașterea actorului de teatru și film **Ștefan Mihăilescu Brăila** (m. 19 septembrie 1997). S-a dedicat carierei scenice de timpuriu, jucând pe scenele de amatori din Brăila, Baia-Mare, apoi la București – Teatrul Giulești – unde s-a remarcat în spectacole ca *Ascensiunea lui Arturo Ui poate fi oprită*, *Ziariștii*, *Ordinatorul* ș.a. A debutat în cinema în 1960. Experiența interpretativă a actorului, facultatea umanizatoare a registrului de caracterizare, ca și elocvența temperamentului său comico-dramatic s-au evidențiat în *A fost prietenul meu și Comoara din Vadul-Vechi* (1964). Fantezia jocului, finețea psihologică a portretizărilor au conferit rolurilor din *Răscola* (1965) și *Vremea zăpezilor* o expresivitate aparte, subliniată de spontaneitatea replicii. Chipul cordial și acuratețea naturală a atitudinii scenice, de excelentă formație teatrală, din *Frații* (1970), *Atunci i-am condamnat pe toți la moarte* (1971) și *Tatăl risipitor* (1974) l-au impus printre actorii populari ai ecranului românesc.

10 februarie – 120 de ani de la nașterea distinsei esteticiene și profesoare de istoria literaturii dramatice **Alice Voinescu** (m. 4 iunie 1961). A studiat filosofia mai întâi în țară, la Universitatea din București, apoi în Franța, la Sorbona, și în Germania, la Marburg, printre prestigioșii ei profesori numărându-se T. Maiorescu, Dimitrie Onciul, C. Rădulescu-Motru, Hermann Cohen, Georges Dumas, Lévy-Bruhl. Și-a susținut teza de doctorat cu un volum despre Kant. În 1919 a publicat un prim studiu despre un dramaturg: *Ibsen*. În 1923 a fost chemată să țină cursuri la Conservatorul de Artă Dramatică din București, unde a rămas până în 1948. Printre cei care s-au perindat în acest lung interval la conferințele ei au fost Emil Botta, Corina Constantinescu, Dan Nasta, Dinu Ianculescu, Mircea Șeptilici. Dintre cursurile ținute la Conservator s-au păstrat doar cel despre tragici (1940–1941) și cel despre Shakespeare (1941–1942). În 1941 a apărut volumul *Aspecte din teatrul contemporan*, în 1946 *Eschil*. În 1945–1946 a făcut cronică dramatică pentru „Revista Fundațiilor” (comentând, printre altele, *Macbeth*-ul cu măști al lui Ion Sava). Cu puțin înaintea morții, a început să scrie *Convorbiri cu eroii tragici*, lucrare rămasă neterminată.

– 50 de ani de la moartea **Soniei Cluceru** (n. 1 aprilie 1892), actrița a cărei vigoare dramatică a dat o rezonanță neobișnuită rolurilor comice și a adus

în comedie o vitalitate robustă, necontrafacută, lipsită de artificii. Interpretă a școlii de comedie caragialeană, Sonia Cluceru a realizat partituri strălucite în *Kvașnia* din *Azilul de noapte*, Maria Iakovlevna din *Comedia fericirii* de Evreinov, Martina din *Doctor fără voie* și Frosina din *Avarul*, Veta, Zița și Efimița, lăsate apoi în urmă de cele două compoziții de originalitate deplină, Chiriachița din *Titanic-Vals* și Aneta Duduleanu în *Gaițele*, compoziții clasice de comedie, bazate pe umorul savuros al actriței și pe reconstituirea acestor tipuri autentice ale societății românești.

13 februarie – În urmă cu 25 de ani a avut loc premiera cu piesa **Așteptându-l pe Godot** de Samuel Beckett la Teatrul Național „Ion Luca Caragiale” din București, în regia lui Grigore Gonța și scenografia lui Paul Bortnovschi. Spectacolul, în care au evoluat strălucit Gheorghe Dinică în *Vladimir*, Marin Moraru în *Estragon* și Sandu Sticlaru în *Pozzo*, a reprezentat o deschidere spre teatrul absurdului.

– Regizorul de teatru **Alexandru Dabija**, reprezentant de marcă al generației sale, împlinește 50 de ani.

19 februarie – Dramaturgul **Mircea Radu Iacoban** împlinește 65 de ani.

23 februarie – 50 de ani de la moartea poetului, dramaturgului și eseistului **Paul Claudel** (n. 6 august 1868), principalul reprezentant al grupării „Renouveau catholique”. Hotărâtoare pentru cariera sa de scriitor au fost lectura operei lui Rimbaud și cea a Bibliei, urmată de conversiunea la catolicism. Lirica sa, născută dintr-o impetuoasă exaltare mistică, este caracterizată de forța invenției verbale și ritmice, în versuri ample amintind de frumusețea și sobrietatea versetului biblic (*Cele cinci mari ode* – 1910, *Corona benignitatis anni Dei* – 1915, *Odă jubiliară pentru comemorarea a șase sute de ani de la moartea lui Dante Alighieri* – 1921). A scris drame simbolice, de intens lirism și deosebită tensiune morală, pe tema conflictului dintre materie și spirit, dintre uman și divin (*Cap de aur*, 1890; *Îngerul a vestit pe Maria*, 1911/1912; *Ostaticul*, 1911; *Pantoful de satin*, 1930, refăcută în 1944; *Cartea lui Cristofor Columb*, 1933) și eseuri (*Arta poetică*, 1907; *Poziții și propuneri*, 1928/1934; *Figuri și parabole*, 1936). A tradus din Eschil (*Agamemnon*, *Eumenidele*). A publicat mai multe volume de corespondență cu Jacques Rivière și André Gide.

24 februarie – 120 de ani de la nașterea pictorului, romancierului și dramaturgului avangardist polonez **Stanislaw Ignacy Witkiewicz** (m. 18 septembrie 1939). A făcut parte din gruparea „formiștilor”, care promova poetica „forme pure”. Precursor al teatrului absurdului și existențialismului (*Nebunul și călugărița*, 1923; *Metafizica vițelului bicefal*, 1928), își construiește piesele poliritmic, pe ideea simultaneității. A mai scris romane de anticipație, parodice și grotești: *Adio toamnei*, 1927; *Nesaț*, 1930 și eseuri: *Forme noi în pictură*, 1919; *Eseuri estetice*, 1920 și *Despre forma pură*, 1933.

29 februarie – 125 de ani de la moartea unuia dintre înaintașii dramaturgiei românești: **Costache Bălăcescu** (n. cca. 1800). A scris fabule, satire și comedii (*O bună educație*, *Fă-mă, tată, să-ți semăn*).